

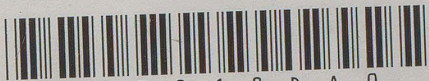
Bergens off. bibliotek

Svarte-Digen.

En profaisk Sang.

Bergen, 1794.

Trykt hos R. Dahls Efterleverske.

0 8 7 8 1 8 D A 0

B. and

S 9673

24

25/8 - 31
anonymi gane

Saavidt det er Forfatteren virterligt, har endnu ingen behandlet nærværende Æinne, og han tilføjer og, at det heller ingenlunde kand harmonere med den lystige Verdens Smag. Imidlertid er Sangen blevet til. Man ofrer stundom paa Afguders Altre; Sandheden bør og have sit. Fleere Digtere have sunget om Stæder, som ere blandt Naturens Rædsler; deriblandt Friman om Hornelen. Forfatteren følger disses Exempel, og synger — dog i det smaae, og uden mindste Sammenligning — om Svarte-Digen.

Skulde ellers denne lille Sang give Anledning til nogen, i hvor liden, dog opmærksom og kraftig Tanke paa de Ulykkeliges Skiebne, som deri omhandles, og hvilket blot er Forfatterens Dyemeed, vilde saadant være ham den behageligste Belønning for sit ringe Arbejde, uden i mindste Maade der-

for at giöre Fordring paa Digter-Navn, som han overalt ikke kand antage, og hvorimed han i nær-værende Tilfælde end ikke engang fandt sig tient, da han intet Digt har skrevet, men Virkeligheder.

Forfatteren finder i övrigt fornödent, selv at anmærke: at Priisen, i Forhold til disse Blades Antall, synes noget höy. Var det egen Interessé, som bestemte ham til Udgaven heraf, vogtede han sig vel for, at for samme kræve saa meget, især da det har sig med en Forfatter, som med en Herrenhütter, der ikke lader sig afsprutte noget paa sine Vare, og man ey heller kand finde det værdigt at efterligne en Taskenspiller, der efterhaanden nedfarter Priisen, for at faae Sögning; Men da Fordeelen har en anden Bestemmelse, som, ved Avertissemertet om denne Sang, alt er tilkiendegivet; saa tør Forfatteren haabe: at de Ædeltænkende ikke vil finde Betalingen spildt, om de og udgiver nogle faae Skillinger over disse Blades Verdie, som Blade be-
tragtet.

Bergen, Septembr. 1794.

Hen til et Stæd, blandt høye Fieldes Hegn;
Hvor selv Naturen intet smukt opviiser;
Hvor alt er raat, som Verdens første Alder;
Hvor endnu viises Spor af hiin Forandring,
Som bragte Kloden frem af frygtelige Chaos,
Og af den Syndflod, som gik over Jorden.
Jeg siger, til et Stæd, hvor ingen venlig Haand
Stedmoderlig Natur endnu har vildet pryde;
Hvor alt er mørkt og tyft — liig Vinter-Nattens
Mulm,

Og fort Melancolie — som Skiebnens Domme,

Som Politiquen — som Apocalypfen,
 Der kun opklares kand ved Eftertidens Dage.
 Kort sagt: hen til et Stød, man kalder Svar-
 te-Dige,
 En Hændelse for nyelig førte mig.

Igiennem gamle Konge-Borgens Muure;
 Igiennem Alrikstads de skionne Marker —
 Hvor Fløra smiler mildt, og hvor man seer
 Dens fordums Drotters skaberiske Haand —
 Fornøyet hos mig selv, med heele Verden,
 Jeg eenlig gik spadferende,
 Beundrende — den yndige Natur.
 I disse Tanker kom jeg hen mod Svarte-Diige,
 Den skionne Mark ophørte, og jeg saae
 Mig ved en fæl — en nøgen Strandbred,

Førskrækket — ja som rørt af Lyn-Ild —
 Jeg standfede — og en elektrisk Gysen
 Igiennemfoer mit Blod.

Som Politiquen — som Apocalypfen,
 Der kun opklares kand ved Eftertidens Dage.
 Kort sagt: hen til et Stæd, man kalder Svar-
 te-Dige,
 En Hændelse for nyelig førte mig.

Igiennem gamle Konge-Borgens Muure;
 Igiennem Alrikstads de skionne Marker —
 Hvor Fløra smiler mildt, og hvor man seer
 Dens fordums Drotters skaberiske Haand —
 Fornøyet hos mig selv, med heele Verden,
 Jeg eenlig gik spadserende,
 Beundrende — den yndige Natur.

I disse Tanker kom jeg hen mod Svarte-Diige,
 Den skionne Mark ophørte, og jeg saae
 Mig ved en fæl — en nøgen Strandbred,

Forskrækket — ja som rørt af Lyn-Ild —
 Jeg standsede — og en elektrisk Gysen
 Igiennemfoer mit Blod.

7

Jeg drog mig bort fra denne fæle Cirkel,
Og sögte kort derhos en græsbeegroet Höy,
Som mig venkabelig indböd til Hvile,
Og overloed mig der — ved Tanken om
Den Mængde af Ulykkelige,
Som fandt paa dette Stæd sin Död — sin Grav —
I Phantasiens vidrudstrakte Rige,
Som ingen Grændser kiender, og som ey
Usurpateurer skal bemestre sig.

Jeg følger den Ulykkelige, som
Med tunge, lange Skridt fremdrager sig
Til dette Stæd, for her at ende
Sit Liv, sin Sorg, sin Nöd og al sin Plage,
Ved voldeligen at affkiære Livets Traad.

Med mörke Aafyn og med vilde Öyekåst,
Som tavs forklarer Sielens megen Kummer,
Han söger eensom Vey til hiint Gehenna.
Ey vover han et Blik mod naadig Himmel;

Kun til vor Moder, Jorden, seer han ned,
 Og paa det Stæd, som Foden zittrende
 Ved næste Fied betræde skal.

Ey lettes Smerten kand igiennem Graad,
 Den Tröst — den sidste — selv den arme
 nægtes;

Og möder ham en eenlig Vandringsmand,
 Trøer han i ham at see en rædsom Fiende,
 Og söger strax at skiule sig.

Alt nærmer han sig flux til Stædet;
 Uroeligheden meer og meer tiltager;
 Vildt seer han sig omkring — men finder ingen,
 Ak! ingen Tröst i hans Bedrövelse!

Nu staaer han alt ved fæle Strandbred,
 Og har da giort sit sidste tunge Fied.

Ak Himmel! hielp! er ingen Redning muelig?

Bedrö-

Bedrövelige Tilstand! I, som hopper
 Saa læt hen over Livets Stie!
 Betænker, hvad den Arme her nu lider,
 Hvad Marter, hvilken Qual hans Siel om-
 spænder,
 Og hvad han nu maae føle ved at see
 Sig staae paa Livets steile — glatte Rand.
 O! dersom Eders Hierter ikke er
 Aldeeles föleslös, saa beed for ham,
 At han en naadig GUD maae hiffet finde.

Beklemt og tavs, og med nedslagne Öyne,
 Med böyet Hoved til den eene Siide;
 Med sammenlagte Hænder, som for Afmagt
 Han ey kand löfte op,
 Han stille staaer en Tiid, beskuende den Grav,
 Hvis kolde Arme ham skal snart omslutte;
 Til endelig — ak skrækkelige Scene! —
 Han, som opvaagnet af en rædsom Dröm,

Udstönnende i dybe huule Sukke,
 Oplöfter sine Hænder og sit Hoved
 Med Himlen, raabende: Min GUD! For-
 barmer!

Og derpaa styrter sig i Svarte-Digens Vand,
 Som graadigen sit Rov modtager.

Ak, Jammer! jeg ham ikke redde kand!

Snart er hans Kamp forbie, alt Liiget
 fvømmer

Paa Vandet roelig hen.

O Brödre! lad os ofre ham en Taare.

De arme Ulyksfalice, som vandre
 Paa denne rædsfulde Bane hen,

Hvormeget er' de ikke at beklage?

Hvormeget ikke at undskylde?

Naar først Uroelighed faaer Stæd i Sinder,

Den gæses giennem kummerfulde Aar,

Indtil omfider at dens Magt og Vælde

For-

Fornuften gandske undertvunget har;
 Og da er Mennesket kun Menneske,
 Forladt af Verden, ingen kiærlig Ven,
 Som trøste kand og vil i denne Sielens Strid.
 De finder, og naturligen maae da
 De svage Skuldre under Byrden fegne.

Dog langt fra, at anpriise denne Maade,
 Til selv at giøre Ende paa vor Jammer,
 (Hvoraf enhver sin Deel i Livet fik;)
 Jeg troer endog — til Trods hvad Konger *)

Hvad

*) Preusens Friderich, hvis herlige Egenskaber, baa-
 de som Konge, Kriiger, Statsmand og Viden-
 skabs-Dyrker, vil alletiider blive Verdens Beust-
 dring, yndede, som bekiendt, den Sætning om
 Tilladelighed af Selv-Mord. Adskillige hans
 Skrifter, og deriblandt i Besynderlighed hans Breve
 til Marquis d' Argens, bærer fuldkommen Vidne
 herom. Det er ey heller nogen Hemmelighed,
 at han under Kriigene stedse var forsynet med

Hvad kolde Philosophers tykke Værker
 End derom fige kand — at Selv-Mord er
 En feig, en unaturlig Handling;

Thi hvad man ey kand give, man
 ey bør beröve.

En Sætning, som jeg troer, er uvilkaarlig rigtig;
 Og feigt det er, at ikke oppebie

(Hvad saa end Hændelsen kand lægge i vor Lod)

Sin Tiid, sin Skiebne, og Guds Time,

Maafkee, at Tiidens alting lægende

Med Haabets Balsom fyldte, kraftig Haand,

Forandre kunde vore Lidelser,

Og skienke os af Livets Honning-Bæger;

Maafkee, vi kunde end oplive

Det

Gift hos sig, for at kunde benytte samme, i Fald
 Hændelsen og Kriigens Skiebne skulde have bragt
 ham i fiendtlig Magt, hvilket denne Fyrstes
 Stolthed og Ærekiærhed ansaae værre end Döden.

Det glade Öyeblik: at blive Middel til
 En eller anden god og ædel Handling,
 En eller anden vore Brödrers Lykke,
 Og dette alt forspildes da, desværre!
 Ved paa sig selv at lægge voldsom Haand,
 Dog er, som sagt, de Arme at beklage;
 Beklagelse uftridig de fortiener;
 Og Han, som dömmet vore Skiæbner,
 Vil vist engang med Viisdoms naadig Öye
 Ansee vor Kraft og vore Byrder.

Men gyfelige Stæd! saa raabte jeg,
 Som os berövet har saa mangen Broder,
 En Veemods Taare fyldte da mit Öye,
 Og Sindet det var tung af hiine Tanker.

Ey finder man en Skygge ved sin Siide,
 (Skiöndt Solen sparfom dig beskuet)
 Kun den, som skumle Natten med sig förer,
 Som viidere formörker svage Sind,
 Og ey et Löv, som raslende forstyrrer
 De mørke Tänker, som behersker tunge
 Vandrere.

Din Egn er nögne, gyfelige Fielde!
 Som — naar ey Himlen er des blidere —
 Udbreder Mörkhed — Skræk — alt liigt dit
 Navn.

Selv Ulricks Fielde's höye Krop den hælder
 Med Hovedet mod dig; dens barske Mine
 Forkynder, at maaskee engang i Tiden
 Den reent udslette vil dit Navn af Jorden.
 En evig Stilhed hersker i din Kreds,

Som

Sdm kun iblandt forstyrret bliver ved
 Koe-Blædens alt for klagelige Lyd,
 Og Brægen av de teenlig Faar og Lam,
 Som möysomt om paa Klippens Side tripper,
 Og söger Föde; men den sparsomt finder;
 Ved Skriig af Dödens Fögl — den leede Ugle;
 Thi glade qvidrend' Stemme höres öy.
 Ved Suus af vilde Floder, som sig styrter —
 Begrædende sit Fald — udi dit Svælg;
 Og ved et Steenskræed ned fra Fieldets Siide,
 Men dette alt kun tiener meere til
 At öge Sorgen, end adspreede den;
 O Vand! Naturen selv den sörges
 over dig!

Gid jeg var riig! — et Önske, som faa
 mange

Heel daarligen bestormer Himlen med —

Jeg

Jeg denne Stygis Flød og dette Lethes Vand
Beröve vilde al dens melankolske Fælhed,

Jeg plantet ved dens Brede rundt omkring —
Ey Cypress — men den ranke Birk
Og den hufvalende og kielne Alm;
Ja alt hvad Kierlighed og Lyft til Livet
Opvække kunde — jeg anbringe vilde —
Selv fra hiint mørke Land jeg Valmue hentet,
Der blandet var med Opiatets Kraft,
Og med veldædig Haand, paa et og andet Stæd,
Den ogsaa ströede ud;
Saa stakkels Misantrop i Stæden for
At finde Döden, skulde Sönnen möde,
Og i dens qvægsom Arm nye Styrke faae,
Opvaagne ved behagelige Drömme,
Hvis Trylle-Magt nye Lyft til Livet gav.
De Höye Klipper, som mod Osten ligge,
Og som beröver Stædet Solens Blidhed,
At ey dens Straaler kand med Morgenröden
Derpaa nedlade sig, Jeg

Jeg med Stærkoddens Arm adspittede,
 Og end er Hug mod Vesten jeg og voyed,
 At Aftenrödens skiönne, blide Scene
 Derfra uhindret ogsaa skues kunde.

Et Værk, som det, er Guder forbeholden,
 Thi jeg, desværre! kun formaaer at önske,
 Dog, hvis en ædel Mand laae derpaa Haand,
 Og — om ey giennem Fäblens Kiempe-Daad,
 Men for saavidt, som Mennesket kand virke,
 Gav Stædet anden Skikkelse,
 Og derved hindret blot en Eeneſte at blive
 Sin egen Banemand — han sikkerlig
 Var meer Velgiörer, end som den,
 Der, for sit Rygte at befæste,
 Og, for sin Stolthéd at ernære,
 Opförer flere Lædheds Templer. *)

B

Til

*) Iblandt Bergens mange riige Stiftelser, hvis Nytte
 Forfatteren ikke vil modfiige, men hvis Formue

Til Eder, Mennesker! jeg mig henvender,
 Og dem især, udi hvis Lød det faldr,
 At kunde giøre Godt — tildeele Lykke!
 O! tænker paa den Arme og den Svage,
 Hvis Kummer reyser sig af Armods tunge Van-
 held;

Maa-

han dog troer, at kunde paa en langt bedre
 Maade anvendes, uden i mindste Deel at forfeyle
 Givernes Dyemeed, mangle vi, som det synes,
 en gandske væsentlig, nemlig for de med Sinds
 Uroelighed plagede Mennesker, hvoraf her gives
 en ikke ringe Deel, og hvis Tilstand er saa be-
 klagelig, at det vilde være en saare skion, og
 Menneskeligheden særdeles ærefuld Handling,
 om nogen vilde og kunde see denne Mangel af-
 hiulpen, da sikkert fleeres Liv, som ellers bekla-
 gelig er udsat for den ublideste Skiebne, derved
 vilde konserveres. Daare-Huusset er intet Sted
 for deslige, undtagen det skulde være, for al-
 deeles at giøre dem rasende.

Maaskee han kand, kunn ved af Eders Gave
 At see sig mættet blot engang,
 Bortjage en alt fatter Tanke og Forsæt,
 Om selv at giøre Ende paa sin Nød;
 Og da var Gaven skion, ja ubetalelig.
 Dernæst til Eder! som Forsynet har
 Beskikket til, for fleer at Fader være,
 Behandler dem ey som Umælende,
 Og ey som Slaver under en Despot;
 Men leed dem frem ved Venlighedens Baand;
 Læt kierlig deres Kaar, hvis Lod det blev,
 At tiene for sit Bröd og at adlyde,
 Og de omsider skal da ömt velsigne Eder.
 Forhaanelse — bortviis fra Eders Omgang,
 (Alleene den bestem for nedrig Hykler)
 Ey brug den, hvor den ikke kan giengieldes;
 Er det vel vedtelt, imod en at stride,
 Som ingen Vaaben har, og ingen före kand?
 Ney!

Ney! sikkerlig fligt er kun Niddings Daad;
 Maafkee i et uhældigt Öyeblik den kunde
 Nedlægge Sæd til bitter Græmmelse,
 Om ey Beslutning: strax i Blod den at aftvætte,
 Hvad Æren driver til, kand ogfaa
 Skam.

Og ufeylbarlig var den Tanke rædsom,
 Til flig Ugierning aarsagen at være.

I Alle! som sik Plads paa denne Klode,
 Han være ringe eller stor!
 Mod alle handle, som I selv vil hændes,
 Og da skal intet Næg forstyrre Eders Røe;
 Glæd, hvor I kand! og anbefalet være
 De Svage, til vor bedste Raad og Tröst,
 Og de Modfaldne til en kierlig Engels Hielp.

580143